

AKADEMIA SZTUKI W SZCZECINIE WYDZIAŁ EDUKACJI MUZYCZNEJ

mgr Anna Waligóra-Tarnowska

Muzyka chóralna w twórczości wybranych kompozytorów pochodzenia żydowskiego

Promotor: dr hab. Małgorzata Nowak

Twórczość chóralna kompozytorów pochodzenia żydowskiego charakteryzuje się różnorodnością i czerpie z zasobów wielu kultur, w których żył lud żydowski. Wyjątkowość muzyki żydowskiej można znaleźć w sposobie, w jaki muzycy żydowscy włączali i włączają do dziś, zewnętrzne wpływy i nowe pomysły do swoich tradycyjnych ram. Poprzez to muzyka żydowska jest innowacyjna, żywa, adaptacyjna i wielostronna, a jednak opiera się na solidnych podstawach wspólnego doświadczenia religijnego i wspólnotowego.

Celem nadrzędnym pracy było przybliżenie twórczości chóralnej wybranych kompozytorów pochodzenia żydowskiego, ukazanie różnorodności w tworzonych dziełach chóralnych tychże (wychodząc od muzyki ludowej, tradycyjnej, tekstów hebrajskich, opracowywanych muzycznie tekstów psalmów, aż po całkowite oderwanie się od tradycji - poszukiwanie nowych dróg artystycznego wyrazu poprzez stosowanie eksperymentów na gruncie harmonii, rytmu, kolorystyki, ale również i melodyki, formy, faktury).

W rozdziale pierwszym niniejszej pracy przedstawiony został rys historyczny muzyki żydowskiej w ujęciu teoretycznym na podstawie przeglądu literatury przedmiotu. Zagadnienia poruszono według przyjętego podziału na muzykę liturgiczną i muzykę ludową.

W drugim rozdziale pracy przedstawiono wybrane zagadnienia związane z techniką wokalną - emisją głosu oraz wybrane elementy procesu pracy nad utworami wokalnymi. Kształcenie śpiewaka powinno być celem podstawowym podczas pracy wokalnej w chorze, każdy dyrygent powinien poświęcać temu dużo czasu i uwagi. Każdy chórzysta, bez względu na wiek, powinien pracować nad głosem ucząc się wzajemnej korelacji pomiędzy aparatami czynnościowymi (rytmiczno-emocjonalny, otwarcia, rezonacyjno-artykulacyjny), rozwijać się poprzez pracę nad ich coraz lepszym współdziałaniem. Osiąganie pozytywnych efektów w tej dziedzinie pozwala docierać do celu, którym jest wspólne muzykowanie i radość z niego płynąca, oparta na uzyskiwaniu pozytywnych efektów muzycznych.

Praca z zespołem nad utworem wokalnym powinna mieć miejsce dopiero po dokładnym odczytaniu utworu przez dyrygenta. Rozumie się przez to wnikliwe przeanalizowanie tekstu i budowy formalnej dzieła, znajomość i umiejętność wykonania przebiegów melodycznych

każdej sekcji, spojrzenie na partie głosowe pod kątem występujących w nich trudności wokalnych i zależności harmonicznych, frazowania oraz zaplanowania oddechów w ramach sekcji zgodne z prozodią tekstu, zapoznanie się z oznaczeniami dotyczącymi, tempa, dynamiki i artykulacji. Takie działania zbliżają dyrygenta do myślenia o utworze zgodnie z intencją kompozytora.

Trzeci rozdział pracy stanowi analiza problematyki wykonawczej w wybranych utworach kompozytorów pochodzenia żydowskiego, które składały się na program koncertu – dzieła artystycznego. Na omówienie każdego z nich złożyło się przedstawienie notki biograficznej kompozytora, tabeli z podstawowymi informacjami o analizowanych dziełach (rodzaj chóru, metrum, tempo, ambitus), tekstu wraz z jego omówieniem, wskazanie problemów wykonawczych związanych z realizacją utworów i omówienie zastosowanych ćwiczeń wokально-technicznych. W poszczególnych utworach wskazano także na odnoszenie się do symboliki biblijnej w tekstach utworów, zastosowanie określonej skali muzycznej charakterystycznej dla muzyki żydowskiej, opracowywanie muzyczne tradycyjnych pieśni liturgicznych oraz ukazywanie historii narodu, przywodzącej na myśl losy Żydów na przestrzeni wieków.